

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคโลกาภิวัตน์ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นยุคแห่งการเรียนรู้ที่ ความรู้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถสร้าง ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย (วิระยุทธ ชาติตะกานัญจน์, 2551, หน้า 56) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ในมาตรา 22 ระบุว่า ผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพโดยใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อหาความรู้ที่มีตามสภาพจริง ครูจะต้องลดบทบาท จากผู้สอน เป็นผู้ฝึกให้ผู้เรียน ฝึกคิด ฝึกศึกษาค้นคว้า ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนและ เสริมแรงในการเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 8) ดังนั้น ครูต้องมีความรู้ ด้านการวัดและประเมินผล เพราะการวัดและประเมินผลมีความสำคัญและเป็น กระบวนการตรวจสอบการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของ หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุ มาตรฐานที่กำหนดไว้ นอกเหนือจากการใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 45)

การปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พุทธศักราช 2552 – 2561) กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยการขับเคลื่อน 3 ประการ คือ การขับเคลื่อนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล กล่าวได้ว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นกลไกสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วย ขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, หน้า 1-2) ดังนั้น ครูจำเป็นต้องมีความสามารถในด้านวัดและประเมินผลตามหลักการและ

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และ
 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพ
 การเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้นผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตาม
 ตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอัน
 พึงประสงค์ของผู้เรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญ และเป็นส่วนหนึ่ง
 ของกระบวนการจัดการเรียนการสอน ช่วยให้ครูได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะนำไปปรับเปลี่ยน
 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการสะท้อนให้เห็นคุณภาพของครูที่จะส่งเสริม
 สนับสนุนให้นักเรียนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ อย่างไรก็ตามการวัดและ
 ประเมินผลยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 การวัดและประเมินผลในระดับชั้นเรียน ที่ครูยังมีการปฏิบัติที่คลาดเคลื่อนไม่เป็นไปตาม
 แนวทางการวัดและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น การใช้แบบทดสอบ
 มากกว่าการวัดและประเมินตามสภาพจริง การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประเมิน การขาด
 ความมั่นใจในวิธีการประเมิน (สุวิมล ว่องวานิช, 2550, หน้า 19) ดังนั้น กล่าวได้ว่า การวัด
 และประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่ได้รับความสำคัญในฐานะช่วยปรับปรุง
 การเรียนการสอน และตัดสินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบว่า ผู้เรียนได้พัฒนาไปตาม
 หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ได้ดีที่สุดคือ ครูผู้สอน ในการประเมินผล
 การเรียนนั้นผู้สอนสามารถทำได้ทุกขั้นตอนของการเรียนการสอนตั้งแต่ก่อนเริ่มเรียน
 ระหว่างเรียน และหลังการเรียน โดยอาจใช้การประเมินความก้าวหน้า เพื่อทราบ
 พัฒนาการและปรับปรุง การเรียนรู้ หรือประเมินเพื่อการตัดสินคุณค่าของการเรียนรู้ของ
 ผู้เรียน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552, หน้า 7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ถือว่าเป็น
 ส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยจะต้อง
 ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ ลักษณะนิสัย และคุณธรรม โดยเน้นที่การพัฒนาผู้เรียน
 เป็นสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการกำหนดสมรรถนะด้าน
 การวัดและประเมินผลการศึกษา และใช้สมรรถนะที่พัฒนาขึ้นเป็นกรอบในการสร้างตัวชี้วัด
 สมรรถนะ และตัวชี้วัดที่สร้างขึ้นจะใช้เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวัดสมรรถนะของครู
 ในด้านดังกล่าวได้อย่างมีความเที่ยงตรง โดยสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล

การศึกษาที่ควรกำหนด คือ สมรรถนะของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาของเยาวชนทั่วประเทศและเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาระดับอื่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษาของหน่วยงานและประเทศชาติ (ทีวัตต์ มณีโชติ, 2554, หน้า 12) สอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินโครงการนำร่องระดับชาติ กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การประเมินและการประกันในด้านการประเมินการเรียนรู้แนวใหม่ พบว่าครูยังใช้การประเมินการเรียนรู้แนวใหม่ไม่มากนัก มีครู จำนวนร้อยละ 60 เริ่มใช้การประเมินการเรียนรู้จากกาปฏิบัติกิจกรรมและผลการค้นคว้าของนักเรียน ครูยังขาดความรู้และมีความต้องการพัฒนาความรู้และทักษะในเรื่องรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 28) และสอดคล้องกับการศึกษาของ วรวิณี แกมเกต (2550, หน้า 25) ได้ศึกษาปัญหาการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน พบปัญหา คือ ครูขาดความรู้ในการพัฒนาเครื่องมือการวัดผลและประเมินผล สถานศึกษาขาดการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและไม่ได้นำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียน ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีการจัดการฝึกอบรมครูในด้านการวัดและประเมินผลตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้ พบว่าแม้ครูจะได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงหลายครั้ง แต่ครูส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการวัดและประเมินผลแบบเดิม นั่นคือยังใช้เครื่องมือในการวัดผลการเรียนรู้ เช่น แบบทดสอบย่อย แบบทดสอบกลางภาค และแบบทดสอบปลายภาค เพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งเป็นการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินผลด้านพุทธิพิสัยเพียงด้านเดียว และไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างเต็มศักยภาพ (สุรติยาพร ทองอ่ำ, 2556, หน้า 3) จะเห็นได้ว่าบุคลากรในสถานศึกษายังให้ความสำคัญ ในการวัดและประเมินผลน้อยมาก โดยมีวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้านเดียว เครื่องมือและกระบวนการวัดผลยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน ยังขาดความมั่นใจในกระบวนการวัดและประเมินผล หากครูได้รับโอกาสในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องตามแนวทางการวัดและประเมินผลจะทำให้กระบวนการปฏิบัติงานมีผลต่อเนื่องและส่งผลดีต่อภาพรวมทั้งการวัดผลและการพัฒนาผู้เรียน

เทศบาลนครสกลนครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบทางการศึกษา คือ สำนักงานการศึกษา ทำหน้าที่ในการกำกับ ติดตามประเมินผล ประสานงาน สนับสนุนด้านงบประมาณ

บุคลากร ทรัพยากร ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลนคร สกลนคร โดยมีโรงเรียนในสังกัด 4 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนเทศบาล 1 “เชิงชุม ประชาณุกุล” โรงเรียนเทศบาล 2 “เชิงชุมอนุชนวิทยา” โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” และโรงเรียนเทศบาล 4 “รัฐประชานุเคราะห์” (สำนักการศึกษาเทศบาล นครสกลนคร, 2558, ออนไลน์) จากการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบกลุ่มงานวิชาการของ เทศบาลนครสกลนคร ได้แก่ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และ หัวหน้างานวัดผล ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2558 ที่ผ่านมา พบว่าปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน คือ ด้านวิชาการการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ ครูผู้สอน ประเด็นที่เป็นปัญหา คือ ครูมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผลไม่ เพียงพอ ครูไม่ได้วางแผนในการวัดและประเมินผลล่วงหน้า ครูไม่มีทักษะในการสร้าง เครื่องมือในการวัดผลแบบอื่นๆ นอกจากข้อสอบ และครูไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้ให้ เกิดประโยชน์เต็มที่ (ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชา และหัวหน้างาน วัดผล, สัมภาษณ์, วันที่ 30 กันยายน 2559) จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานด้านการวัดผลและ ประเมินผลการเรียนรู้ เป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาที่จะต้องมีการบริหารและ การจัดการควบคู่กันไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งบุคลากรทางการศึกษาที่ เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการไปในทิศทางและมาตรฐานเดียวกัน สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัด การเรียนการสอนของสถานศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาล นครสกลนคร จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครู ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการให้ครูมีสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และส่งผลต่อไปยังคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. รูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนครที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะอย่างไร

2. รูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนครที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่ ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

รูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้รูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร
2. ได้แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร ซึ่งจะนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
3. สำนักการศึกษาเทศบาลนครสกลนครสามารถนำรูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร ที่พัฒนาขึ้นไปกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนางานวัดและประเมินผลในสถานศึกษา และศักยภาพของครูให้มีมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การดำเนินการศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร ในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. เนื้อหา ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างสมรรถนะของครู ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) ความพร้อมและความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองของครู 4) การนิเทศของผู้บริหาร และ 5) ความรู้ความเชี่ยวชาญของวิทยากร

1.2 ขอบข่ายสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 2) ด้านการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร และ 3) ด้านการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้

1.3 กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ขั้นการสำรวจความต้องการ 2) ขั้นการวางแผนกำหนดเป้าหมาย 3) ขั้นการดำเนินการเสริมสร้าง จำแนกเป็น การเสริมสร้างโดยองค์กร ได้แก่ การฝึกอบรม การนิเทศ และการมีพี่เลี้ยง และการเสริมสร้างโดยตนเอง ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครู และ 4) ขั้นการประเมินผล

1.4 ผลการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทักษะในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และเจตคติที่ดีต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร

2.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย

1) อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการวัดและประเมินผลทางการศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการผู้ช่วยศาสตราจารย์และมีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

2) ศึกษานิเทศก์มีความรู้และประสบการณ์ด้านงานวิชาการ ระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 5 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน

3) ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการศึกษาหรือมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์การบริหาร ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน

4) ครูที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายงานวิชาการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษา หรือมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการทำงานวัดผลการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร

2.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2560 จำนวน 4 โรงเรียน จำนวน 131 คน ประกอบด้วย โรงเรียนเทศบาล 1 “เชิงชุม ประชาอนุกุล” จำนวน 32 คน โรงเรียนเทศบาล 2 “เชิงชุมอนุชนวิทยา” จำนวน 43 คน โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” จำนวน 45 คน และ โรงเรียนเทศบาล 4 “รัฐประชานุเคราะห์” จำนวน 11 คน (สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสกลนคร, 2560, ออนไลน์)

2.3 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร ประจำปีการศึกษา 2560 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608 อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วัตต์, 2551, หน้า 191) ได้ 98 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ แต่การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) แบบไม่เป็นสัดส่วน โดยใช้สถานภาพตำแหน่งเป็นชั้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างสมรรถนะของครู จากการสังเคราะห์แนวคิดของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, หน้า 11-12; สุพจน์ีย์ พัดจาด, 2554, หน้า 63-64; ธิติรัตน์ โสภกา, 2556, บทคัดย่อ; พรชัย เจดามาน, 2556, ออนไลน์; สุรติยาพร ทองอ่ำ, 2556, หน้า 147; เพิ่มสกุล เล็กสรรเสริญ, 2558, ออนไลน์ ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) ความพร้อมและความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองของครู 4) การนิเทศของผู้บริหาร และ 5) ความรู้ความเชี่ยวชาญของวิทยากร

2. ขอบข่ายสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ยึดสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 1) ด้านการวัดและประเมินผลได้ตามสภาพจริง 2) ด้านการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร และ 3) ด้านการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้

3. กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากการสังเคราะห์เอกสารของ ชูชัย สมितिไกร, 2554; ลัดดา ศิลาน้อย และคณะ, 2554; เกษศิริรินทร์ ศรีสัมฤทธิ์, 2556, หน้า 31; สุรติยาพร ทองอ่ำ, 2556, หน้า 90; สมบัติ นพรัถ, 2557, หน้า 141-154; Werner & DeSimone, 2006; Nicole Strangman, Tracey Hall & Anne Meyer, 2014 ประกอบด้วย 4 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นการสำรวจความต้องการ 2) ชั้นการวางแผนกำหนดเป้าหมาย 3) ชั้นการดำเนินการเสริมสร้าง และ 4) ชั้นการประเมินผล

4. วิธีดำเนินการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากการสังเคราะห์เอกสารของ สุจิตรา ทยานันท์, 2548, หน้า 37; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 28-31; วณิช นิรันตรานนท์และศศิธร นิรันตรานนท์, 2552, บทคัดย่อ; ประไพ ธรรมธัช, 2553; พดิน แดงจวง, 2554, หน้า 173-174; ชะรอยวรรณ ประเสริฐผล, 2556, หน้า 49-50; สุรติยาพร ทองอ่ำ, 2556; อพันธ์ พูลพุทธา, 2560, หน้า 7 ประกอบด้วย 1) การพัฒนาโดยองค์กร ได้แก่ การฝึกอบรม การมีพี่เลี้ยงการนิเทศ 2) การพัฒนาโดยตนเอง ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครู

กรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสงขลา
แสดง ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่อยู่ในตัวบุคคล ที่ทำให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานหรือสร้างผลงานได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณลักษณะที่แตกต่างหรือโดดเด่นกว่าบุคคลอื่นๆ

2. สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะปฏิบัติ และเจตคติในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสร้างและหาเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 ด้านความรู้ หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้

2.2 ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้องตามสภาพจริง สามารถใช้เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง

2.3 ด้านเจตคติ หมายถึง การมีความรู้สึกที่ดีในการวัดและประเมินผล เป็นผลให้มีการประเมินอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีความยุติธรรมและความตรงในการประเมิน

3. รูปแบบ หมายถึง แผนภาพหรือโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่นำมาปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินการง่ายต่อการทำความเข้าใจและบรรลุเป้าหมาย

4. รูปแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง แนวคิดที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย

4.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างสมรรถนะของครู หมายถึง สิ่งที่มีความหรือต้องมีซึ่งจะทำให้การพัฒนาคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของครูประสบผล สำเร็จ ประกอบด้วย

4.1.1 การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด หมายถึง การที่ครูได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการในด้านต่างๆ ทั้งการสนับสนุนภายในงาน เช่น การให้ความรู้ในงาน สร้างบรรยากาศในการทำงาน การให้การอบรมหรือโอกาสในการพัฒนาตนเอง และการสนับสนุนภายนอกงาน เช่น สวัสดิการ รางวัล การยกย่องให้เกียรติ ซึ่งส่งผลให้ครูมีกำลังใจและสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้

4.1.2 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการอำนวยความสะดวก ประสานงาน โน้มน้าว ชูงใจให้ครูปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการของตนด้วยความเต็มใจ และยินดีที่จะให้ความร่วมมือโดยมีความสำเร็จของกลุ่มหรือโรงเรียนเป็นเป้าหมาย

4.1.3 ความพร้อมและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองของครู หมายถึง สภาพความพร้อมของร่างกายและจิตใจของครูที่มีความตั้งใจแน่วแน่ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองหรือพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดีขึ้นหรือเหมาะสมกว่าเดิม ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรม แสดงพฤติกรรม เพื่อสนองความต้องการ แรงจูงใจ หรือเป้าหมายที่ตนตั้งไว้ได้

4.1.4 การนิเทศของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนา แนะนำช่วยเหลือที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติกับครูอย่างให้เกียรติ เพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.5 ความรู้ความเชี่ยวชาญของวิทยากร หมายถึง ความรู้และทักษะ ความชำนาญเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับครู ผู้เข้ารับการอบรมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) เจตคติ (Attitude) และทักษะ (Skill)

4.2 ขอบข่ายสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในหลักการประเมินและวิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ครูพึงมีซึ่งจะทำให้สามารถประเมินนักเรียนได้ตรงตามสภาพแท้จริง ประกอบด้วย

4.2.1 ด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง หมายถึง

ความสามารถในการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงาน มีการวางแผน กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและประเมินผลทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีการประเมินอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4.2.2 ด้านการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร หมายถึง ความสามารถในการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการประเมินเพื่อส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย

4.2.3 ด้านการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ สามารถใช้เครื่องมือได้อย่างถูกต้อง มีความยุติธรรมและความตรงในการประเมินผลการเรียนรู้

4.3 กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อที่วิทยากรหรือครูที่เลี้ยงดำเนินการให้ครูเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

4.3.1 ขั้นการสำรวจความต้องการ หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการของครูในเรื่องการวัดและประเมินผล การเรียนรู้

4.3.2 ขั้นการวางแผนกำหนดเป้าหมาย หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ แบบแผน กระบวนการ และวิธีการในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครู เพื่อให้การเสริมสร้างสมรรถนะของครูตามแผน ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

4.3.3 ขั้นการดำเนินการเสริมสร้าง หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติของครู ในด้านการวัดและประเมินการเรียนรู้ โดยมีวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะ ดังนี้ 1) การเสริมสร้างโดยองค์กร ได้แก่ การฝึกอบรม การมีพี่เลี้ยง การนิเทศ และ 2) การเสริมสร้างโดยตนเอง ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนครู

4.3.4 ขั้นการประเมินผล หมายถึง การนำสารสนเทศที่รวบรวมมาจากแหล่งต่างๆ โดยนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ตีค่าเป็นความสามารถที่แท้จริงของครูที่รับการเสริมสร้างสมรรถนะ และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์อ้างอิงต่อไป

4.4 ผลการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับครูในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย

4.4.1 ด้านความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ครูมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง การนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และหลักสูตร และการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้

4.4.2 ด้านทักษะในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ครูสามารถวางแผนสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน ได้อย่างถูกต้อง สามารถปรับปรุงเครื่องมือวัดผลให้ตรงตามจุดประสงค์ ตามสภาพที่เป็นจริง และสามารถนำผลการประเมินไปวางแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

4.4.3 ด้านเจตคติต่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ครูมีความรู้สึกที่ดี เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้การวัดและประเมินผลด้วยความยุติธรรมและเที่ยงตรง รวมทั้งแก้ไขความผิดพลาดในการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครสกลนคร ในปีการศึกษา 2560

7. ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร ในปีการศึกษา 2560

8. โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสกลนคร หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสกลนคร ประกอบด้วย โรงเรียนเทศบาล 1 “เชิงชุมประชาชนกุล” โรงเรียนเทศบาล 2 “เชิงชุมอนุชนวิทยา” โรงเรียนมัธยมศึกษาเทศบาล 3 “ยุติธรรมวิทยา” และโรงเรียนเทศบาล 4 “รัฐประชานุเคราะห์”